T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2016 / 628
KARAR NO : 2017 / 29
KARAR TR : 20.2.2017

ÖZET : İç güvenlik bölgesinde jandarma komando er olarak vatani görevini yaparken yaralanan ve hastalanan, sonrasında Çamlıca Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi görürken tüberküloz teşhisiyle 08.03.1993 tarihinde vefat eden davacının yasal mirasçılarına 2330 sayılı Yasa gereği nakdi tazminat ödenmesine yönelik başvurunun reddine ilişkin 28.8.2015 tarih ve 760164 sayılı Jandarma Genel Komutanlığı işleminin iptali ve davacıya nakdi tazminat verilmesi istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H. K.
Vekili : Av. H. Ö.
Davalı : Jandarma Genel Komutanlığı
Vekili : Av. S. V.

O L A Y : Davacı vekili, iç güvenlik bölgesinde jandarma komando er olarak vatani görevini yaparken yaralanan ve hastalanan, sonrasında Çamlıca Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi görürken tüberküloz teşhisiyle 08/03/1993 tarihinde vefat eden M.K.'un yasal mirasçıları olan davacı H.K. ile babası İ.K.'a 2330 sayılı Yasa gereği nakdi tazminat ödenmesine yönelik başvurunun reddine ilişkin 28.8.2015 tarih ve 760164 sayılı Jandarma Genel Komutanlığı işleminin iptali ve nakdi tazminatın yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde 08.10.2015 tarihinde dava açmıştır.

Ankara 5. İdare Mahkemesi 11/12/2015 gün ve 2015/2614 Esas, 2015/2511 Karar sayılı kararı ile "…2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 4001 Sayılı Kanunla değişik 5. maddesinin 1. fikrasında; Her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılacağı ancak aralarında maddi veya hukuki yönden bağlılık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı da bir dilekçe ile dava açılabileceği, 2. fikrasında ise, birden fazla şahsın müşterek dilekçe ile dava açabilmesi için davacıların hak veya menfaatlerinde iştirak bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerin aynı olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacıların oğlu M.K.'un askerlik görevini yerine getirmekte iken 08/03/1993 tarihinde vefat ettiği, 2330 sayılı Kanun kapsamında nakdi tazminat ödenmesi talebinin 05/12/1996 tarihli İçişleri Bakanlığı Nakdi Tazminat Komisyonu kararı ile reddedilmesi üzerine davacı İ.K. tarafından bu işlemin iptali istemiyle açılan davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin 29/01/1999 günlü, E: 1998/1334, K: 1999/40 sayılı karar ile davanın reddine karar verildiği, davacılar vekilinin 2330 sayılı Kanun kapsamında nakdi tazminat ödenmesi yönündeki başvurusunun 28/08/2015 günlü işlemle reddi üzerine bu işlemin iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, davacılardan İ.K.'un yukarıda aktarılan daha önceki başvurusu nedeniyle ve H.K. ile aynı hukuki durumda bulunmadıkları dolayısıyla her iki davacı tarafından ayrı ayrı dava açılması gerektiği sonucuna varılmış, dava dilekçesi 2577 sayılı Kanunun 5'inci maddesine uygun görülmemiştir…" şeklindeki gerekçesiyle dilekçenin reddine karar vermiştir.

Davacı vekili dilekçesini yenileyerek davacı H.K. adına aynı istemle idari yargı yerinde 08/02/2016 tarihinde dava açmıştır.

Davalı idare vekili tarafından birinci savunma dilekçesinde, davanın çözümünde AYİM'in görevli olduğu ileri sürülerek görev itirazında bulunulmuştur.

ANKARA 5. İDARE MAHKEMESİ: 29/06/2016 gün ve 2016/562 Esas sayılı kararı ile aynen, "… Anayasanın 157. maddesinde; Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu; askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ise asker kişi olma şartının aranmayacağı belirtilmiş; 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 20. maddesinde de bu kurala yer verilmiştir. Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bir davaya bakabilmesi için işlemin; "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" gerekmektedir.

Bu bağlamda, her ne kadar davacının murisinin asker kişi olduğunda kuşku bulunmamakta ise de, görev

uyuşmazlığının çözümü için, idari işlemin askeri hizmete ilişkin olup olmadığının irdelenmesi gerekir.

İdari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yönteme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise, bu işlemin askeri hizmete ilişkin olduğu kabul edilmelidir. Diğer bir ifadeyle, askeri hizmete ilişkin idari işlemler; idarenin bir asker kişinin askeri yeterlik ve yetenekleri, tutum ve davranışları, askeri geçmişi, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevleri, askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerlerinin özellikleri, askeri kural ve gerekler göz önünde tutularak tesis edilen işlemlerdir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının vatani görevini yapmakta iken vefat eden oğlu nedeniyle kendisine 2330 sayılı Kanun uyarınca nakdi tazminat ödenmesine yönelik başvurusunun reddine ilişkin 28/8/2015 tarih ve 760164 sayılı Jandarma Genel Komutanlığı işleminin iptali ile nakdi tazminatın yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı, uyuşmazlığın 2330 sayılı Kanun'dan kaynaklandığı ve askeri hizmete ilişkin olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Anayasanın 157. ve 1602 sayılı Kanunun 20. maddelerinde öngörülen, idari işlemin asker kişiyi ilgilendirmesi ve askeri hizmete ilişkin bulunması koşullan birlikte gerçekleşmediğinden, davanın görüm ve çözümü genel idari yargının görev alanında bulunmaktadır…" şeklindeki gerekçesiyle davalı idarenin görev itirazını reddederek görevlilik kararı vermiştir.

Davalı idare vekilince, süresinde verilen dilekçe ile askeri idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine, dava dosyası Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ BAŞSAVCISI:"Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görev alanı, Anayasanın 157. maddesindeki düzenlemeye paralel olarak, 1602 sayılı AYİM Kanununun 20. maddesinde, "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen, görevleri yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz. Bu Kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat; Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er, erbaş ve erler ile sivil memurlardır." şeklinde ve 21.maddesinde de; "20 nci maddede belirtilen kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden dolayı; yetki, sebep, şekil, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından bahisle menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak iptal davaları, aynı idari işlem ve eylemlerin haklarını ihlal etmesi halinde açılacak tam yargı davaları, doğrudan doğruya ve kesin olarak Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde çözümlenir ve karara bağlanır. " şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasanın ve 1602 sayılı Kanunun bu hükümleri karşısında bir davaya Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde bakılabilmesi için;

1-İdari işlemin bir asker kişi göz önünde tutularak tesis edilmesi veya idari eylemin bir asker kişiye yönelmiş olması, yahut uyuşmazlığın askerlik yükümlülüğünden doğmuş olması,

2-Dava konusu idari işlem ve eylemin askeri hizmete ilişkin bulunması şartlarının birlikte gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

"Asker kişiyi ilgilendirme" koşulundan, davacının hizmette ya da görevden ayrılmış, 1602 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde sayılan asker kişilerden olması anlaşılabileceği gibi, "uyuşmazlığın askerlik yükümlülüğünden doğmuş olması" durumunda da söz konusu koşulun gerçekleştiği kabul edilmektedir. Bu açıklamalara nazaran; davacının oğlunun vefat ettiği tarihte yasanın açık hükmü karşısında "asker kişi" olduğu ve uyuşmazlığın askerlik yükümlülüğünden doğduğu konusunda tereddüt yoktur.

Diğer husus dava konusu işlemin askeri hizmete ilişkin olup olmadığıdır. Öğretide, Uyuşmazlık Mahkemesinin kararlarında ve AYİM kararlarında belirtildiği üzere idari işlemin, görevli yargı yerinin tespiti yönünden "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının saptanabilmesi için, işlemin konusuna bakılması gerekmektedir. Eğer idari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yönteme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise bu işlemin askeri hizmete ilişkin bulunduğu kabul edilmelidir. Daha açık bir ifadeyle, askeri hizmete ilişkin idari işlemler, idarece bir asker kişinin askeri yeterlik ve yetenekleri, tutum ve davranışları, askeri geçmişi, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevleri, askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerlerinin özellikleri, askeri kural, gerek ve gelenekler göz önünde tutularak değerlendirilmesi sonucunda tesis edilen işlemdir.

Buna göre, dava konusu olayda Anayasanın 157'nci ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 20'nci maddesinde öngörülen idari işlem/eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşulları birlikte gerçekleştiğinden, Anayasanın 157, 1602 sayılı Kanunun 20 ve 21. maddelerine göre davanın görüm ve çözümünün Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin görev alanına girdiği düşünüldüğünden, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılarak Ankara 5. İdare Mahkemesinin aksi yöndeki görevlilik kararının kaldırılması gerektiği…" gerekçesiyle askeri idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmış olup, 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesine göre görev konusunun incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesi'nden istemiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasanın 13. maddesine göre Danıştay Cumhuriyet Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI: "Anayasanın 157. maddesine göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesidir.

1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 20. maddesinde "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen görevleri yapar. Ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması

şartı aranmaz. Bu Kanunun uygulanmasında asker kişiden maksat; Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlardır." hükmü yer almaktadır.

Anılan kurala göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlemde "asker kişiyi ilgilendirme" ve "askeri hizmete ilişkin bulunma" koşullarının birlikte gerçekleşmesi zorunludur.

Olayda, oğlu askerlik görevini yapmakta iken vefat eden davacının 2330 sayılı Kanun uyarınca nakdi tazminat ödenmesi istemiyle yaptığı başvuru üzerine dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmakta olup, bu işlemin tesis edilmesi aşamasında askeri hizmetle ilgili bir değerlendirme yapılmadığı gibi bu işlemin yargısal denetimi aşamasında da askeri kural ve gerekler yönünden bir değerlendirme yapılması gerekmemektedir.

Bu durumda, olayda, idari işlemin asker kişiyi ilgilendirmesi ve askeri hizmete ilişkin bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmediği dikkate alındığında, davanın görüm ve çözümünün genel idari yargı yerinin görevinde bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Açıklanan nedenle, 2247 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği düşünülmektedir.'' şeklinde düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 20.2.2017 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, davalı Jandarma Genel Komutanlığı vekilinin anılan Yasanın 10. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı'nca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Sinem USTA'nın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Savcısı Oğuz PÜRTAŞ'ın ise askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, iç güvenlik bölgesinde jandarma komando er olarak vatani görevini yaparken yaralanan ve hastalanan, sonrasında Çamlıca Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi görürken tüberküloz teşhisiyle 08.03.1993 tarihinde vefat eden M.K.'un yasal mirasçıları olan davacı H.K. ile babası İ.K.'a 2330 sayılı Yasa gereği nakdi tazminat ödenmesine yönelik başvurunun reddine ilişkin 28.8.2015 tarih ve 760164 sayılı Jandarma Genel Komutanlığı işleminin iptali ve davacıya nakdi tazminat verilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu; ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 20.7.1972 tarih ve 1602 sayılı Yasa'nın 25.12.1981 tarih ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesinde de aynı hüküm yer almıştır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan, subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

Gerek Anayasa'da gerekse 1602 sayılı Yasa'da öngörülen düzenlemeye göre, askeri hizmete ilişkin bir idari işlemin asker kişiyi ilgilendirmesi koşulunu da taşıması halinde, bu asker kişinin ölümü nedeniyle destekten yoksun kalan mirasçılarına yansıyan hak doğurucu uyuşmazlıklara AYİM'de bakılacağında duraksamaya yer olmayıp, davacının her halde asker kişi olması gerektiği yolunda açık bir kural bulunmamaktadır.

Nitekim, askeri hizmetin yürütülmesi sırasında ölen bir asker kişinin, şahsına sıkı sıkıya bağlı olmayan ve mirasçılarına intikali olanaklı bulunan şehit dul ve yetim aylığı gibi hakların elde edilmesine yönelik bulunan ve idarece bu asker kişinin askeri yeterlik ve yeteneklerinin, tutum ve davranışlarının, askeri geçmişinin, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevlerinin; askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerlerinin özellikleri, askeri kural ve gerekler göz önünde tutularak tesis edilen işlemlerde "asker kişiyi ilgilendirme" koşulunun da gerçekleştiği; bu nedenle, asker kişinin desteğinden yoksun kalan aile bireyleri veya kanuni ya da akdi halefi tarafından açılan iptal davalarının görüm ve çözümünde AYİM'in görevli olduğu, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin yerleşik kararları ile kabul görmüş bulunmaktadır.

Diğer yandan idari işlemin, görevli yargı yerinin tespiti yönünden "askeri hizmete ilişkin" olup olmadığının saptanabilmesi için işlemin konusuna bakılması gerekmektedir. Eğer idari işlem askeri gereklere, askeri usul ve yönteme ve askeri hizmete göre tesis edilmiş ise bu işlemin askeri hizmete ilişkin olduğu kabul edilmelidir. Daha açık bir ifadeyle, askeri hizmete ilişkin idari işlemler: idarenin bir asker kişinin askeri yeterlik ve yeteneklerinin, tutum ve davranışlarının, askeri geçmişinin, asker kişi olmaktan kaynaklanan hak ve ödevlerinin; askerlik hizmetinin amacı, askeri görev yerlerinin özellikleri, askeri kural ve gerekler göz önünde tutularak değerlendirilmesi sonucunda tesis edilen işlemlerdir. İşlem, askeri olmayan bir makam tarafından tesis edilmiş olsa bile durum değişmemekte menfaati ihlal edilen asker kişinin açtığı davanın Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nde görülmesi gerekmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı H.K.'un vatani görevini jandarma komando er olarak yapmakta iken yaralanıp hastalanan, sonrasında vefat eden oğlu nedeniyle kendisine 2330 sayılı Kanun uyarınca nakdi tazminat ödenmesine yönelik başvurusunun reddine ilişkin 28/8/2015 tarih ve 760164 sayılı Jandarma Genel Komutanlığı işleminin iptali ile nakdi tazminatın yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

AYİM Başsavcılığınca çıkarılan olumlu görev uyuşmazlığında, görevli yargı kolunun belirlenebilmesi için 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'na bakmak faydalı olacaktır:

2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun, dava konusu işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde; "Bu Kanun, Jandarma Teşkilatındaki karargah, birlik ve kurumlar ile buralarda hizmet gören personeli ve bunlarla ilgili faaliyet ve esasları kapsar.'',

''Tanım'' başlıklı 3. maddesinde; ''Türkiye Cumhuriyeti Jandarması emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir.'' hükümlerine;

"Bağlılık" başlıklı 4. maddesi ile "Konuş ve Kuruluş" başlıklı 5. maddesinde; " Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olup, Silahlı Kuvvetlerle ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığına, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Ancak Jandarma Genel Komutanı, Bakana karşı sorumludur.''

"Jandarma Genel Komutanlığı Teşkilatı; görevin özelliği ve Türk Silahlı Kuvvetlerindeki esaslara uygun olarak kendi kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Jandarma Genel Komutanlığının kuruluş ve kadrolarıyla konuş yerleri, Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca düzenlenir. Ancak seferberlik ve savaşta Kuvvet Komutanlıkları emrine girecek birliklerin kuruluş, kadro ve konuşlarının düzenlenmesinde Genelkurmay Başkanlığının onayı alınır.

Emniyet ve asayiş ile görevli jandarma birliklerinin kuruluş ve konuşlarının düzenlenmesinde zorunlu haller dışında mülki taksimat esas alınır. Ancak hizmette verim ve etkinliğin sağlanması amacıyla birden çok ili içine alan bölgelerde teşkilatlanma da göz önünde bulundurulur.'' hükmüne;

''Jandarmanın genel olarak görevleri'' başlıklı 7. maddesinde; ''Jandarmanın sorumluluk alanlarında genel olarak görevleri şunlardır.

a)Mülki görevleri; Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak.

b) Adli görevleri; İşlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirmek.

c) Askeri görevleri; Askeri kanun ve nizamların gereği görevlerle Genelkurmay Başkanlığınca verilen görevleri yapmak.

d) Diğer görevleri; Yukarıda belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak.'' hükmüne;

"Jandarmanın sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halindeki görevleri" başlıklı 8. maddesinde; "Jandarma birlikleri; Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen hallerle sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde gerekli olan bölümü ile Kuvvet Komutanlıkları emrine girer, kalan bölümü ile Jandarma Genel Komutanlığı emrinde normal görevlerine devam eder.''

"Personel, kaynakları ve uygulanacak mevzuat" başlıklı 13. maddesinde; "Jandarma Genel Komutanlığı personeli; subay, astsubay, uzman jandarma, askeri öğrenci, erbaş ve erler ile sivil memur ve işçilerden oluşur.

Jandarma subay ve astsubaylarının kaynak ve yetiştirilmeleri ile terfi, izin, sicil ve ödül işlemleri 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu esaslarına göre yürütülür. Jandarma subay ve astsubayları duyulan ihtiyaca göre Genelkurmay Başkanlığının onayı alınmak kaydıyla sınıflara ayrılır.

Jandarma Genel Komutanlığının kendi kaynaklarından karşılanamayan subay ve astsubay ihtiyacı kendi kuvvetleriyle ilişkileri saklı kalmak şartıyla Jandarma Genel Komutanlığının talebi, Genelkurmay Başkanlığının onayı ile Kuvvet Komutanlıklarından sağlanabilir.

Uzman Jandarma personelinin meslekten ayrılma, yükselme, izin, sicil ve ödül işlemlerinde 635 sayılı Uzman Jandarma Kanunu hükümleri uygulanır.

Sivil memurların adaylığa kabul edilme, asli memurluğa atanma, yer değiştirme, memurluktan çıkarılma hususları ile yükselme, izin, sicil ve ödül işlemleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu esaslarına göre yapılır.

İşçilerin işe alınma, işyeri değişikliği, yükselme, izin, sicil, ödül ve hizmet akdinin feshi işlemleri 1475 sayılı İş Kanunu ile varsa geçerli bulunan toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre yapılır." hükmüne;

"Disiplin ve soruşturma usulleri" başlıklı 15. maddesinde; "Jandarma personeli hakkında disiplin ve soruşturma işlemleri aşağıdaki usullere göre yapılır.

a) Subay, astsubay, uzman jandarma, askeri öğrenci, erbaş ve erlerle sivil memurların disiplin yolu ile cezalandırılmaları; Garnizon komutanlarının yetkileri saklı kalmak kaydıyla kendi yetkili disiplin amirlerince, işçilerle sözleşmeli ve geçici personelin cezalandırılmaları ise yürürlükte olan sözleşme hükümlerine göre yapılır.

(Ek: 20/8/1993 – KHK – 507/2 md.) Jandarmanın mülki görevlerini ilgilendiren ve disiplin cezasını gerektiren fiilleri ortaya çıktığında valiler, il jandarma alay komutanından; kaymakamlar, ilçe jandarma bölük komutanından gereken cezanın verilmesini talep ederler. Alay ve bölük komutanları bunlar hakkında, askeri mevzuat çerçevesinde gerekli işlemi yaparlar.

b) Jandarma personelinin işledikleri disiplin suçları için 477 sayılı „Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun" hükümleri uygulanır.

c) Jandarma personelinin askeri yargıya tabi suçlarında, 353 sayılı "Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu" na göre işlem yapılarak haklarında 1632 sayılı "Askeri Ceza Kanunu" ile 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu" hükümleri tatbik olunur.

d) Jandarma personelinin mülki hizmetten doğan veya bu tür hizmeti yaparken işlenen suçlarında ; 15/5/1930 gün ve 1609 sayılı "Bazı Cürümlerden Dolayı Memurlar ve Şerikleri Hakkında Takip ve Muhakeme Usulüne

Dair Kanun" hükümleri saklı kalmak şartıyla 4/2/1913 tarihli "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat" hükümlerine göre işlem yapılır.

e) Adli hizmetlerden doğan suçlarda; ilçe ve merkez ilçe jandarma bölük komutanları ile bu hizmetleri vekaleten yürütenler hakkında 1412 sayılı "Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu" nun 154/4 üncü maddesi gereğince 24/2/1983 gün ve 2802 sayılı "Hakimler ve Savcılar Kanunu" nun 82 ve müteakip maddelerinde gösterilen hakim ve savcıların tabi oldukları muhakeme usulü uygulanır.

f) Jandarma personelinin kişisel suçlarında genel hükümlere göre işlem yapılır.'' Hükmüne;

"Özlük hakları" başlıklı 20. maddesinde; "Jandarma Genel Komutanlığı personeli; bu Kanunla getirilen hakların yanısıra, özlük hakları bakımından, 926 sayılı „Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu", 657 sayılı „Devlet Memurları Kanunu" ile genel ve özel düzenleme getiren diğer kanunlarla verilen haklardan da yararlanır.'' hükmüne yer verilmişken,

25/7/2016 tarih ve 668 No.lu Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler İle Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklere bakıldığında:

''Tanım'' başlıklı 3. maddesi; ''Türkiye Cumhuriyeti Jandarması, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan ve diğer kanunların verdiği görevleri yerine getiren silahlı genel kolluk kuvvetidir.'' şeklinde;

''Bağlılık'' başlıklı 4. maddesi; ''Jandarma Genel Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlıdır.",

"Konuş ve Kuruluş" başlıklı 5. maddesi; ''Kuruluş ve Teşkilat'' başlığıyla " Jandarma Genel Komutanlığının kuruluş ve kadrolarıyla konuş yerleri, İçişleri Bakanlığınca düzenlenir. Ancak sıkıyönetim, seferberlik ve savaşta Kuvvet Komutanlıkları emrine girecek birliklerin kuruluş ve kadrolarıyla konuş yerlerinin düzenlenmesinde Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınır

Jandarma birliklerinin kuruluş ve konuşlarının düzenlenmesinde mülki taksimat esas alınır. Ancak geçici olarak birden çok ili içine alan bölge teşkilatı da kurulabilir. Bölge komutanı, bölge teşkilatının konuşlu bulunduğu ilin valisine karşı sorumlu olarak görev yapar."

"Jandarmanın genel olarak görevleri" başlıklı 7. maddesi; "Jandarmanın sorumluluk alanlarında genel olarak görevleri şunlardır:

a) Mülki görevleri; Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumlan ye tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak, (b) ve (e) bentlerinde belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak

b) Adli görevleri; İşlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapmak ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getirmek.

e) Askeri görevleri; Kanunlarla verilen askeri hizmetleri yerine getirmek.'' şeklinde;

"Jandarmanın sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halindeki görevleri" başlıklı 8. maddesi; "Jandarma birlikleri; sıkıyönetim, seferberlik ve savaş hallerinde, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek bölümleriyle Kuvvet Komutanlıkları emrine girer, kalan bölümüyle normal görevlerine devam eder.

Ayrıca, Jandarma birlikleri; Genelkurmay Başkanlığının talebi üzerine İçişleri Bakanının, illerde ise garnizon komutanının talep etmesi halinde valinin onayıyla kendilerine verilen askeri görevleri de yaparlar.'' şeklinde;

"Personel, kaynakları ve uygulanacak mevzuat" başlıklı 13. maddesi; "Jandarma Hizmetleri Sınıfı personelinin her türlü özlük işlerinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uygulanır. Ancak, nasıp ve terfi, aylık ve diğer mali ve sosyal haklar bakımından statü ve rütbelerine göre 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 28/5/1988 tarihli ve 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu ile 18/3/1986 tarihli ve 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa tabi personel hakkındaki hükümler uygulanır.

Subaylığa ve astsubaylığa nasıp ve terfi işlemleri, içişleri Bakanlığının onayıyla yapılır. Ancak, albaylıktan tuğgeneral rütbelerine terfiler ile generallikte bir üst rütbeye terfiler müşterek kararname ile yapılır. Rütbelerindeki bekleme süresinin dolması ya da kadrosuzluk nedenleri ile emekliliğe sevk edilme durumunda olan, ancak hizmetlerine ihtiyaç duyulan albaylar 60 yaşma, generaller ise 65 yaşma kadar İçişleri Bakanının onayıyla görevde bırakılabilirler. Nasıp ve terfi yetkilerinin kullanılmasıyla ilgili olan; 926 sayılı Kanun ve diğer kanunlarla, içişleri Bakanlığı dışında, başka mercilere verilmiş inha, seçim, görüş alma ve benzeri yetkilere dair hükümler Jandarma Genel Komutanlığı personeli bakımından uygulanmaz. Uzman jandarma ve uzman erbaşların nasıp ve terfileri Jandarma Genel Komutanlığınca özel kanunlarına göre yapılır

Jandarma Genel Komutanlığı personeli hakkında, Türk Silahlı Kuvvetlerinde karşılığı olan rütbe ve kıdem üzerinden aynı şartlarla, 3/1/1961 tarihli ve 205 sayılı Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunu uygulanır

İşçilerin işe alınma, işyeri değişikliği, yükselme, izin, sicil, ödül ve hizmet akdinin feshi işlemleri 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu ile varsa geçerli bulunan toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre yapılır.'' şeklinde;

"Disiplin ve soruşturma usulleri" başlıklı 15. Maddesi; "Jandarma personeli hakkında disiplin ve soruşturma işlemleri aşağıdaki usullere göre yapılır.

a) Disiplin işleri özel kanun hükümlerine göre yürütülür.

b) Jandarma personelinin mülki görevlerinden doğan suçlarında; özel kanunların hükümleri saklı kalmak şartıyla 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

c) Adli görevlerinden doğan suçlarda; 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 161 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü uygulanır.

d) Jandarma personeline askeri görev verildiği takdirde bu görevlerden doğan suçlarda 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uygulanır. Bu suçların muhakemesi,

Jandarma personelinin emrine verildiği askeri birlik personelini muhakeme etmekle görevli ve yetkili olan askeri mahkemede görülür.

e) Jandarma personelinin kişisel suçlarında genel hükümlere göre işlem yapılır.'' şeklinde değiştirilmiştir.

Yine, anılan KHK'nın 19. maddesi ile 2803 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "askeri görevleri haricindeki diğer" ibaresi ile aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan "Genelkurmay Başkanlığının görüşü alınarak" ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve aynı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

''Uygulanacak hükümler:

Ek Madde 7- Diğer kanunlarda bu Kanuna aykırı hükümler bulunması halinde bu Kanun hükümleri uygulanır.

Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili tereddütleri gidermeye ve bu yönde düzenleyici ve yönlendirici işlemler yapmaya İçişleri Bakanlığı yetkilidir.

Bu Kanunda bu maddeyi ihdas eden Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemeler sebebiyle teşkilat, personel, eğitim ve diğer hususlarla ilgili olarak yeni ihtiyaçların ortaya çıkması halinde, buna ilişkin düzenleme yapmaya İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.''

Buna göre, 668 sayılı KHK ile 2803 sayılı Kanunda önemli değişiklikler yapıldığı, davalı Komutanlığın Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşu içerisinden çıkarıldığı; seferberlik ve savaş halleri ve sayılan özel haller dışında sivil bir teşkilat olarak örgüt yapısında değişikliğe gidildiği; KHK'nin 22. maddesiyle, '657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesine "VII - EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI" başbendinden sonra gelmek üzere, Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında bulunan subay, astsubay ve uzman jandarmaları kapsayacak şekilde, "VIII - JANDARMA HİZMETLERİ SINI" bendi eklendiği; KHK'nin 17. maddesiyle personelin terfi işleri, disiplin amirleri ve kurulları, ödül, değerlendirme, kılık ve kıyafet ve anılan Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususların, İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenleneceğinin belirtildiği; yine anılan KHK'nın Geçici 4. maddesinde; "Ek: 25/7/2016-KHK-668/21 md.) a) Disiplin işlerine ilişkin özel kanun çıkarılana kadar jandarma personelinin disiplin suç ve cezaları Emniyet Teşkilatı disiplin mevzuatına göre belirlenir. Diğer hususlarda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır." denildiği; belirtilen düzenlemelerle, davalı Komutanlığın, askeri görevleri de bulunmasına rağmen askeri kuruluş niteliğinden çıkarılarak, sivil kuruluş niteliğine büründüğü anlaşılmıştır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Konuya ilişkin mevzuat değişikliği ve dava konusu somut olay birlikte irdelendiğinde; Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde iç güvenlik bölgesinde jandarma komando er olarak vatani görevini yaparken vefat eden M.K.'un yakını olan davacının anılan durumunun 'asker kişiyi ilgilendirme' niteliğinin ortadan kalktığı; görev uyuşmazlığının konusunu oluşturan Jandarma Genel Komutanlığı'nın davacıya 2330 sayılı Yasa gereği nakdi tazminat ödenmesine yönelik başvurunun reddine ilişkin 28.8.2015 tarih ve 760164 sayılı işleminin, kuruluşun askeri niteliğinden çıkarılarak sivilleştirilmiş olması nedeniyle "askeri hizmete ilişkinlik" koşulunu da taşımadığı; çözümlenecek olan anlaşmazlığın görüm ve çözüm yerinin genel idari yargı olduğu kanaatine varılmıştır.

Belirtilen duruma göre ve olayda Anayasa'nın 157. ve 1602 sayılı Yasanın 20. maddelerinde öngörülen "asker kişiyi ilgilendirme" ve "askeri hizmete ilişkin bulunma" koşulları gerçekleşmediğinden, davanın görüm ve çözümünde genel idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, AYİM Başsavcılığının başvurusunun reddi gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığının BAŞVURUSUNUN REDDİNE, 20.2.2017 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
NECİPOĞLU	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN